

Informaatiotutkimuksen päivät 2010
21. - 22. lokakuuta, Tampere

ABSTRAKTI

Jonna Vuoto

Lukupiiri-projekti hakeutuvan kirjastotyön muotona

*Jonna Vuoto, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma,
Jonna.Vuoto@seamk.fi*

Syksyllä 2009 Seinäjoen AMK:n Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma järjesti pilottiprojekti Lukupiiriin. Projekti toteutettiin yhteistyössä Seinäjoen kaupungin Simunanrannan palvelukeskuksen kanssa, jossa ohjaaja Tiina Koskela oli tärkeä yhteyshenkilö (Mäkinen- Laitila 2009). Projektin toinen yhteistyökumppani oli Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto, jonka kotipalvelusta vastaavalla kirjastovirkailijalla Jaana Savelalla on vuosien kokemus ikäihmisille suunnatusta hakeutuvasta kirjastotyöstä.

Projektin tärkein tavoite oli saada sekä teorialtietoa että käytännön kokemuksia kasvavasta ikäihmisille suunnatusta hakeutuvasta kirjastotyöstä. Tässä projektissa lukupiiri tarkoitti, että me opiskelijat menimme palvelukeskukseen tunniksi viiden viikon ajan kerran viikossa pitämään muistelu- ja keskusteluhetkeä lievästi muistihäiriöisille ikäihmisille. Luimme, näytimme ja soitimme heille tuomaamme materiaalia, joka koostui ennalta valitsemastamme aiheesta. Tarkoitus oli saada aikaan vuorovaikutusta. Projektin aikana meidän ammattitaitomme lisääntyi monella eri osa-alueella.

10 viikkoa kestäneeseen Lukupiiriin osallistui yhteensä kahdeksan opiskelijaa. Opintosuoritus koostui teorialuentojen kuuntelusta että teoriaan perehtymisestä, jonka jälkeen koostimme wikejä Moodleen (SeAMK:n Intrassa oleva kurssien oppimisympäristö). Lisäksi suoritukseen kuului käytännön toteutuksen suunnittelu ja toteutus, jotka olivat projektin haasteellisinta antia. Jokainen meistä piti myös oppimispäiväkirjaa. Lopuksi arvioimme yhdessä projektin kulumista ja onnistumista. Projektista tehtiin myös kirjoituksia Seinäjoen kaupunginkirjaston blogiin, SeAMK:n Internet sivulle ja verkkolehti SePro:hon.

Tiedon hankintaa ja asiaan orientoitumista ennen käytäntöä

Meitä oli neljä kahden hengen ryhmää. Palvelukeskuksessa oli valmiina jokaiselle parille hyvän kokoinen noin 10 hengen ryhmä. Jäseninä oli niin miehiä kuin naisia, jotka olivat palvelukeskuksessa ns. päivätoimintaryhmänä eli vain osan päivästä. Heille osallistuminen tähän projektiin oli vapaaehtoista.

Valmistautuminen hyvin oli oleellista. Pidimme yhdessä pari suunnittelupalaveria, joissa kävimme läpi aikatauluja, päätimme ensimmäiset aiheet, puhuimme materiaalin hankinnasta ja kävimme läpi teoriaa. Käytännön kokemuksia meille kertoi Jaana Savela. Osa meistä kävi

tutustumassa Seinäjoella Kivipuron kuntoutuskodissa, jossa fysioterapeutti Liisa Mäki kertoi ikäihmisten kohtaamisesta ja ikäihmisten ryhmän vetämisestä fysioterapeutin näkökulmasta (Mäkinen- Laitila 2009). Neuvot miellettiin hyödyllisiksi.

Projektin kannalta oli tärkeää lukea aiheesta kirjoitettua teoriaa, kuten ”Meidän kodin muisteluhetki: periaatteita ja ideoita”, josta saimme runsaasti hyviä käytännön vinkkejä työskentelyyymme. Teoriamateriaalista kokosimme kolme wikiä Moodleen, joiden aiheita olivat: minkälainen on onnistunut kokoontumiskerta, minkälaisia taitoja ryhmänohjaajalla tulisi olla ja minkälainen on lievästi muistihäiriöinen ihminen. Me pyrimme noudattamaan ja soveltamaan ohjeita omissa ryhmissämme. Taustatiedoista ja konkreettisista ohjeista oli paljon apua ja siten usko omaan tekemiseen sekä osaamiseen oli korkeammalla kuin mitä olisi ollut ilman niitä.

Monipuoliset teemat tienviittona

Tuntien suunnittelu vaati hyvin paljon aikaa ja sitoutumista. Jokainen meistä vietti paljon aikaa kirjastossa, materiaalin valinnassa ja työstämisessä, tuntien rungon suunnittelussa ja etukäteen harjoittelussa. Selasimme, luimme ja kuuntelimme aineistoa, jotka olivat ennestään tuntemattomia. Minä esimerkiksi luin innoissani kirjaa, joka koostui lehmä-aiheisista novelleista, ja kuuntelin musiikkia, jossa laulettiin vanhoja lastenlauluja. Itselleni ne olivat ennestään vieraita, mutta ikäihmiset näyttivät iloisilta niitä kuunnelllessaan.

Tuntien pohjustuksena käytimme novelleja, runoja, arvoituksia, videoita, cd:tä ja lehtiartikkeleita. Yhdessä ryhmässä yritettiin myös askartelua. Kukin pari valitsi jokaiseen kokoontumiseen teeman. Yritimme valita aiheita, jotka olivat ikäihmisiä kiinnostavia ja läheisiä, jotta vuorovaikutusta kehittyisi. Minun ja parini teemoina olivat muun muassa lehmät, hevoset ja koirat, josta keskusteltiin eniten. Usein aineistoa jäi yli, mutta siten joustoa tuntien pitämiseen jäi enemmän. Muissa ryhmissä käsiteltiin ainakin maataloutta, murteita, metsästystä ja entisajan leikkejä. Aina tunnin lopuksi kysyimme ryhmäläisiltämme teemaehdotuksia ensi kerralle, mutta ehdotuksia tuli hyvin vähän. Tavoite oli herättää muistoja esimerkiksi heidän omasta lapsuudestaan, nuoruudestaan, eli siis ajasta, joka olisi paremmassa muistissa kuin lähimuisti.

Projektin haasteita

Toiset ryhmät olivat hiljaisempia kuin toiset. Kun pääsimme molemminpuolisesta ujoudesta eroon, keskustelua syntyi. Joskus vähän liiankin paljon. Silloin piti vain yrittää keskeyttää liiaksi innostunut muistelija ilman, että hän kokisi sen loukkauksena. Tärkeää oli muistaa, että kyseessä oli lievästi muistihäiriöinen, joka huomaamattaan toistaa samaa asiaa.

Kukaan meistä ei ollut esiintymisen ammattilainen, joten jännitystä ja odotusta oli ilmassa koko projektin ajan. Olisi ollut hyvä opetella ryhmäläisten nimet ulkoa, vaikka heillä olikin nimilaput, joihin pystyi turvautumaan. Joistain aiheista ei tuntunut kehittyvän keskustelua. Se oli harmillista, koska olimme kuitenkin nähneet paljon vaivaa aiheen eteen. Jokainen meistä piti myös oppimispäiväkirjaa, johon piti kirjoittaa projektin sujumisesta ja arvioida toimintaa hankitun teorian pohjalta. Kirjoitimme oppimispäiväkirjoihin myös omia ajatuksiamme ja kokemuksiamme. Itselleni haaste oli ääneen lukeminen, joten oli hyvä, että projektin aikana sitä tuli paljon. Jokaiselle meistä vertaistuki oli tärkeää.

Loppu hyvin, kaikki hyvin

Mietimme aluksi, että kuinka projekti onnistuu. Onneksi saimme kuitenkin positiivista palautetta kaikilta osapuolilta, vaikka joskus epäilimme, että ikäihmiset vain näyttelivät tyytyväisiä.

Jokainen meistä varmasti sai uusia, positiivia, kokemuksia ja laajensi kirjallisuuden tuntemustaan ja oppi pienryhmän ohjaamisen sekä esiintymisen taitoja. Projektin tavoitteet täyttyivät.

Kurssin lopuksi pitämässämme kokoontumisessa vertailimme kokemuksiamme ja kaikki tuntuivat olevan erittäin tyytyväisiä, mutta keskustelimme myös kehittämissuunnitelmista. Pohdimme muun muassa Lukupiiri-kerran keston pidentämistä ja projektin ajankohdan siirtämistä keväälle. Projektia tullaan ehkä jatkamaan tulevaisuudessa muilla vuosiluokilla.

Lukupiirin jälkeen sain idean tehdä opinnäytetyöni hakeutuvasta kirjastotyöstä.

Lähde:

Mäkinen-Laitila, S. 2009. LUKUPIIRI-projekti.[Verkkosivusto]. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä. [Viitattu: 23.7.2010]. Saatavana Moodle-oppimisympäristössä. Vaatii käyttöoikeuden.